

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين اللهم صل على محمد و آل محمد

آیین‌نامه دوره آموزشی مدرسه دانشجویی تدبر در قرآن دوره اوایلین

مقدمه

قرآن کلام خدای رحمان و تعلیم او به انسان، کتاب نازل شده برای حیات طیبه، عصاره وحی به همه انبیا، تبیان هر چیز، هدایت و رحمت برای متقین و محسنین، کتاب ذکر و اتصال به حق، ودیعه پیامبر خاتم ص، ثقل عترت ع، عامل بصیرت فرد و جامعه، جریان‌ساز، نظام‌ساز، تمدن‌ساز، محقق‌کننده اراده خداوند در هدایت خلق، اساسنامه بعثت پیامبر ص، مرام‌نامه همه اهل بیت ع، کتاب حجت و قیام و بیان روشنی برای بقیه الله ع است. جا دارد این کتاب، در گام دوم انقلاب اسلامی که وارد دومین مرحله‌ی خودسازی و جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی شده، چراغ راه او باشد.

معرفی مجری طرح

مدرسه دانشجویی قرآن و عترت دانشگاه تهران که با همت دانشجویانی از دانشگاه تهران تأسیس شده از سال ۷۷ طبق فرایندی منظم در قالب گروه‌های علمی و عملیاتی در صدد بوده تا با طرح موضوع تدبر در قرآن، این کتاب مجید را در منظر و مرآی نخبگان جامعه قرار دهد تا بتوانند از نسخه‌های بی‌بیدل آن در خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی استفاده کرده طبق قاعده «ان تنصر الله ینصرکم» جریان انقلاب اسلامی را برای ظهور بقیه الله ع و حاکمیت حکومت الله پرشتاب‌تر کنند.

در این بیش از دو دهه تلاش سعی شده با تحقیقاتی گسترده بر مبنای نظرات علمی امام خمینی ره، رهبر فرزانه انقلاب حضرت آیه الله العظمی خامنه‌ای، تفسیر وزین المیزان، نظرات دیگر دانشمندان، بهره‌مندی خود را از قرآن بیشتر کرده و آن را به سرفه‌ای پرتعام برای همه تبدیل کند. نتیجه این تلاش‌ها طراحی نظامی آموزشی برای تربیت متخصصان جامعه دینی است که در صدد برطرف کردن نیازهای علمی و عملیاتی می‌باشند و هر یک در رشته‌های مختلف با ارائه خدمات‌های ارزنده خود، می‌خواهند با عنایت و توجه خاص به کلام پروردگارشان، فعالیت‌های خود را خالصانه‌تر کرده، میزان اثر و عمق آن را گسترده‌تر کنند.

این سعی و تلاش اکنون به نظامی منسجم از محتوا، نیروی با تجربه و ساختار آموزشی تبدیل شده است و می‌تواند توسعه یافته، در مسیر رشد و تعالی قرار گیرد.

تعاریف اصلی

- ✓ منظور از مدرسه، موقعیتی دارای نظام آموزشی مشخص با مقاصد معلوم و ورودی و خروجی دارای ضوابط و مقررات تعیین شده است.
- ✓ منظور از مدرسه تدبر، ساختار اصلی آموزشی مجموعه است که در آن تمام سیر و دوره‌های تدبر در قرآن به صورت اختصاصی آموزش داده می‌شود.
- ✓ منظور از مدرسه تخصصی، ساختار آموزشی منسجم مسأله‌محور یا عرصه‌محور است که به انسجام نیروهای یک عرصه یا بسیج توان‌های افراد برای پاسخگویی به یک مسأله می‌پردازد.
- ✓ اصطلاح مجمع مدارس به حیثیت مجموعه‌ای مدرسه گفته می‌شود که دارای مدرسه تدبر و سایر مدرسه‌های تخصصی است.
- ✓ اصطلاح گروه تخصصی به معنای گروهی مشخص برای پژوهش در باره موضوعات مورد نیاز جامعه بر مبنای قرآن و روایات و طراحی عملیات پیرامون آن موضوعات در جامعه است.
- ✓ منظور از گروه عملیاتی، گروهی مشخص برای عملیات در عرصه‌ها مختلف برای مسائل مورد نیاز کشور بر اساس آموزه‌های قرآنی و روایی است.
- ✓ منظور از عملیات انجام کار گروهی در عرصه‌ای مشخص برای اقامه ارزش‌های دینی در قالب پاسخگویی مسائل مورد نیاز کشور بر اساس آموزه‌های قرآنی و روایی است.

محتوای دوره

- دوره اصلی مدرسه با چهار سطح از مرحله مقدماتی تدبر تا پیاده‌سازی آن، در ده سال به صورت پیوسته با میانگین ده ساعت مطالعه در هفته حدود ۶۰۰۰ ساعت و به صورت ناپیوسته تا پانزده است.
- دوره اصلی تدبر خواندن کتاب‌های روشی است و کتاب‌ها به عنوان مطالعه جانبی ارائه شده است.
- سطوح آموزشی مدرسه تدبر به شرح زیر است:
 - دوره تسبیح: این دوره به آموزش کتاب مقدمات تدبر تا قرآن به قرآن پرداخته و به عنوان سطح عمومی تدبر شناخته شده است. در این دوره انتظار می‌رود نگاه کلی به قرآن در فرد ایجاد شده باشد.
 - دوره حمد: این دوره که تا کتاب تدبر روایی است و به عنوان سطح نیمه تخصصی تدبر محسوب می‌شود و در صدد است تا فرد مقدمات لازم برای رجوع محققانه به قرآن را به دست آورد.
 - دوره تهلیل: در این دوره که تا کتاب تفصیل استمرار دارد به عنوان دوره تخصصی تدبر محسوب می‌شود. انتظار می‌رود فرد بعد از این دوره توان تحقیق در باره موضوعات قرآن و مسائل زندگی مبتنی بر قرآن را حاصل کرده باشد.

- دوره تکبیر: در این دوره ضمن برطرف کردن خلأ تدبیری مباحث تدبیر در دعا آغاز شده و فرد باید مشغول عملیات شود. عملیات به معنای اقامه بیرقی از بیرق‌های دین و دینداری در جامعه است.
 - زمانبندی و توان‌های مورد انتظار در هر دوره در ادامه به صورت جدول بیان شده است.
 - افراد شرکت کننده بهتر است سیر تدبیر را به صورت کامل سپری کنند. در عین حال می‌توانند سیر تدبیر خود را در هر سطح به اتمام رسانند.
 - افراد شرکت کننده باید به مقررات کلاس‌ها، محتوای دوره‌ها، شیوه‌های اجرا و انتظارات خواسته شده آگاه و راغب باشند.
 - کتاب‌های روشی پایه همه گرایش‌ها و تخصص‌های مدرسه است و افراد شرکت کننده متناسب با فراغتشان زکات علم خود را به صورت انتشار آن به شکل‌های مختلف پرداخت کنند. این زکات را می‌توان متناسب با سطح افراد به شکل زیر تعیین کرد:
 - خروجی سطح عمومی: آموزش قرآن در مساجد و بیوت نورانی، اجرای همایش‌های سوره، فعالیت‌های بلیغی و ترویجی قرآنی
 - خروجی سطح نیمه تخصصی: خروجی‌های سطح عمومی، آموزش قرآن برای سطح عمومی، ارائه پژوهش‌های موضوعی
 - خروجی سطح تخصصی: خروجی سطح نیمه تخصصی، آموزش قرآن در محیط‌های تخصصی، ارائه پژوهش
 - خروجی سطح عملیات: خروجی سطح تخصصی، تأسیس مدرسه قرآنی،
 - علاوه بر دوره اصلی هر قرآن‌پژوه می‌تواند در مدرسه‌های تخصصی برای عملیات‌هایی که متناسب با رشته تحصیلی یا علاقمندی خود شرکت کند. برنامه کلاس‌ها مطالعات این رشته‌ها در امتداد مطالعه دوره اصلی امکان‌پذیر است و برای آن برنامه‌های مجزا متناسب با میزان بهره‌مندی از تخصص افراد، تدوین شده و ساعت مربوط به هر گرایشی به صورت مجزا محاسبه شده است.
- نکات اجرایی دوره‌های تدبیر در قرآن:
- ✓ دوره‌های تدبیر می‌تواند توسط مدرسه‌های تخصصی ارائه شود به این شرط که نحوه تدریس توسط مدرسه تدبیر شاخص‌گذاری و تنظیم شود. در این صورت مدرسه‌های تخصصی ورودی عزیزان قرآن پژوه و نیز حمایت کنندگان آنها خواهند بود.
 - ✓ خواندن کتاب‌های روشی به صورت‌های مختلف، کلاس حضوری، مجازی، مباحثه و ... امکان‌پذیر است ولی باید افراد در این مسیر رها نباشند و افراد با تجربه راهنمای آنها باشند.
 - ✓ برگزاری این دوره‌ها منافاتی با تشکیل سایر دوره‌های تدبیر یا کلاس‌های دیگر در مدرسه دانشجویی قرآن و عترت ندارد.
 - ✓ هم‌زمان این دوره‌ها می‌تواند دوره‌های تدبیر موضوعی و تخصص توسط مدرسه‌های تخصصی اجرا شود و افراد به صورت هم‌زمان در هر دو دوره شرکت کنند.

تعهدات مجری دوره:

- ✓ مدیر دوره باید خود تا سطح تهلیل خوانده باشد.
 - ✓ ارائه دوره می‌تواند در یک روز متمرکز یا چند روز در هفته باشد.
 - ✓ افراد دوره باید انتخاب شوند و از ورود افرادی که هنوز تصمیم قطعی خود را برای تمام دوره نگرفته‌اند خودداری شود.
 - ✓ مکان برگزاری دوره به عهده مجری دوره است و به دلیل طولانی بودن زمان آن نمی‌تواند به صورت ثابت در محل‌های مدرسه دانشجویی مستقر شود.
 - ✓ وجود ارزیابی در هر درس ضروری است و باید از ادامه آموزش کسانی که شرایط را احراز نکرده‌اند خودداری شود.
 - ✓ رسیدن به مقاصد دوره از مسیر تحقق مقاصد هر درس می‌گذرد. لذا جدیت در تمام مراحل دوره امری ضروری است.
 - ✓ شرکت در کلاس و استفاده از مطالب با برانگیختن انگیزه‌های درونی صورت می‌گیرد و مهم تحقق مقاصد آموزشی است و نباید به ابزارهای رایج افراد را در روند آموزش مجبور کرد.
 - ✓ به دلیل طولانی بودن دوره‌ها لازم است افراد مدتی را به صورت آزمایشی در برخی کلاس‌ها حضور داشته باشند.
 - ✓ شرایط دوره و اهداف و الزامات آن باید به قرآن پژوه به صورت کاملاً شفاف بیان شود.
 - ✓ مجری آموزش باید از روند آموزشی افراد با خبر باشد و از آنها ارزیابی داشته باشد و آنها را در این مسیر راهنمایی کند.
 - ✓ مجری آموزش باید عوامل ترغیب قرآن پژوه به شرکت و استمرار دوره‌ها را فراهم سازد.
- تعهدات شرکت‌کنندگان در دوره:
- ✓ همه افراد شرکت کننده لازم است در ساختار مجازی مدرسه دانشجویی ثبت نام کنند، زیرا برای افراد پرونده آموزشی تشکیل خواهد شد.
 - ✓ لازم است به صورت هفتگی متعهد شرکت در کلاس و انجام تمرین‌ها و تشکیل مباحثه‌ها باشند و در صورتی که بنا به دلایل ضروری در هفته‌ای آن تعهد انجام نشد در هفته به صورت ویژه جبران شود.

- ✓ رسیدن به مقاصد دوره از مسیر تحقق مقاصد هر درس می‌گذرد. لذا جدیت در تمام مراحل دوره امری ضروری است.
- ✓ در صورتی که فرد نیازمند به تشخیص برای حضور در کل دوره را دارد می‌تواند به صورت آزمایشی با هماهنگی در برخی از کلاسها شرکت کند.
- ✓ قرآن پژوه می‌تواند برای هر دوره به صورت مجزا متعهد شود و لازم نیست همه افراد در دوره ده ساله منسجم شرکت داشته باشند ولی لازم است افرادی که دوره را به صورت پیوسته شرکت می‌کنند از دیگران متمایز باشند.
- ✓ هر قرآن پژوه باید خود ارزیابی داشته باشد و مجری آموزش باید شیوه خودارزیابی را به ایشان آموزش دهد.
- ✓ قرآن پژوه باید در انتهای هر درس به توان پیش‌بینی شده در آن درس به صورت نسبی رسیده و آن توان را در خود شهود و نیز تصدیق کند.

دوره آموزشی پیوسته تدبر در قرآن
مدرسه دانشجویی قرآن و عترت دانشگاه تهران
با هدف تربیت رجوع‌کنندگان به قرآن با نام دوره «اوابین»

معرفی پیوستگی دوره: طول دوره ۱۰ سال / ۱۱۱ ماه/ ۴۴۱ هفته/ در هر هفته حداقل ۸ ساعت درس و مباحثه و ۲ تا ۴ ساعت مطالعه

انگیزه شرکت در دوره: قرآن کلام خداست و کسی که مشتاق لقاء خداوند است می‌تواند نسبت به کلام او بی‌تفاوت باشد.

نحوه ارزیابی	توان به دست آمده	کتاب همراه	مدت اجرا به هفته	نام درس	
داشتن برنامه منظم برای قرآن خواندن به شیوه تدبر	عزم برای رجوع به قرآن و تدبر در آن به همراه تصمیم برای فراهم ساختن مقدمات آن	ساختار وجودی انسان	۱۲+۲	مقدمات تدبر	دوره تسبیح ۸۴ هفته ۲۱ ماه
استخراج گزاره‌های منطقی از آیات یک سوره	ایجاد فهم گزاره‌ای - نوشتن گزاره‌های درست از آیات	برنامه‌ریزی و نظم	۱۶+۳	تدبر به شیوه تفکر	
کشف ارتباط کلمات یکی سوره	عمق یافتن در کلمات قرآن - فهم انواع تعریف و معرفی کلمات - فهم سوره از مسیر فهم کلمات	رشد ۱ و رشد ۲ یا طیب‌گزینی و خیرگزینی	۱۶+۳	تدبر کلمه‌ای	
استخراج نظام موضوعات سوره	قدرت یکپارچه دیدن سوره - فهم ارتباط بین آیات یک سوره - فهم نظام موضوعات سوره	رشد ۳ و رشد ۴ یا حسن‌گزینی	۱۴+۲	تدبر سوره‌ای	
کشف ارتباط یک سوره و یک موضوع در کل قرآن	یکپارچه دیدن قرآن - قدرت کشف ارتباط بین سوره‌ها با هم - شناخت انواع ارتباط بین کلمات، موضوعات، سوره‌ها در قرآن - فهم رابطه بین موضوعات در قرآن	بلوغ با هم بودن	۱۴+۲	تدبر قرآن به قرآن	
بررسی موضوع مشترک در دو تا چند سوره	توان بررسی موضوعات مشترک در بین دسته سوره‌ها و فهم منظومه‌ای آن موضوعات	ساختار هستی فرآیندشناسی حکمت صالح‌سازی اعمال	۲۵+۳	تدبر مکی	
شناسایی آسیب‌های اجتماعی مانع جریان‌سازی توحید در یک سوره و به دست آوردن راه‌های برخورد با آنها	کشف رابطه توحید تبیین شده در سوره با سایر موضوعات سوره و شناخت آسیب‌های اجتماعی مانع جریان‌سازی توحیدی	ساختار وجودی جامعه تدبر در ساخت جامعه	۱۲+۳	تدبر مدنی	

به دست آوردن گزاره‌های حقیقی برای اساس قالب‌های ادبی یک سوره در راستای غرض آن سوره	قدرت تحلیل قالب‌های ادبی سوره در راستای غرض آن سوره	تدبر در کلام	۱۲+۳	تدبر ادبی ۱	
به دست آوردن گزاره‌های حقیقی بر اساس اجزای کلام در سوره	قدرت تحلیل اجزای کلام در سوره و فهم پیوستگی اجزای کلام در راستای غرض آن سوره	تدبر در کلمه	۱۲+۳	تدبر ادبی ۲	
به دست آوردن سوره‌ای به همراه کشف حقایق آن برای دعا یا روایتی و به دست آوردن روایت‌ها و دعاهایی برای سوره‌ای	قدرت روایت و دعایابی برای سوره‌ها و قدرت سوره‌یابی برای دعاها و روایت‌ها	تدبر در اسماء	۱۲+۳	تدبر روایی	
برنامه‌ریزی و اجرای دقیق برای انس و تدبر و تدوین حقایق یک سوره	بررسی ابعاد یک سوره قدرت تفکر عمیق و ممتد درک انس با یک سوره	اصلاح رویکرد رجوع به قرآن ساختار وجودی انسان از منظر ذکر ساختار وجودی انسان از منظر عقل زیرکی در میدان انتخاب	۳۰	تهلیل	دوره تهلیل ۸۰ هفته ۲۰ ماه
اصلاح و ارتقای گزاره‌های سوره تهلیل با عمیق‌تر شدن دید ادبی	ایجاد تحول در نگاه به سوره‌ها به واسطه درک عمیق ادبیات آن	تحلیل کلام در ساختار انسان	۱۲+۲	تدبر ادبی ۳	
اصلاح و ارتقای گزاره‌های سوره تهلیل با عمیق‌تر شدن دید برهانی	ایجاد تحول در نگاه به سوره‌ها به واسطه ارتقای دقت در فهم، تعمیم فهم و ارتقای فهم یک سوره	تدبر در کتاب	۱۲+۲	شیوه به دست آوردن گزاره‌های یقینی	
اصلاح و ارتقای گزاره‌های سوره تهلیل با عمیق‌تر شدن دید پژوهشی	ایجاد تحول در نگاه به سوره‌ها به واسطه کشف نظام پاسخگویی سوره‌ها	تدبر در آیات	۸+۲	رجوع به کتاب برای پاسخگویی به مسائل زندگی	
اصلاح و ارتقای گزاره‌های سوره تهلیل با عمیق‌تر شدن دید تفصیلی	ایجاد تحول در نگاه به سوره‌ها به واسطه درک نظام تفصیل در سوره	فلق طلوع اثر	۸+۲	تفصیل	
عمل تفصیلی و دقیق بر	توجه به جنبه‌های عملی سوره‌ها و راهبردی خواندن	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات	۸	عمل	

اساس سوره	سوره‌ها	انتخابی			
انجام عملیات بر اساس یک سوره ترجیحا به صورت جمعی	فهم مختصات سوره به منظور عملیاتی کردن آن	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	۱۶+۴	عملیات	
آمادگی برای عرصه‌سازی در امور محوله به شکل طرح و ایده	توجه به مفهوم عرصه و توان عرصه‌سازی بر اساس سوره‌های قرآن	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	۸	عرصه‌سازی	
آمادگی برای نظام‌سازی در امور محوله به شکل طرح و ایده	توجه به مفهوم نظام و توان نظام‌سازی بر اساس سوره‌های قرآن	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	۸	نظام‌سازی	
برنامه‌ریزی برای ورود آگاهانه دعا در عملیات‌ها	فهم رابطه دعا و قرآن و نقش دعا در عملیات‌های اقامه سوره‌ها	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	۵	تدبر در قرآن صاعد	تکبیر ۱ ۱۳ هفته
انتخاب دعاهای مورد نیاز برای عملیات‌های جاری	متمایز دیدن دعاها و فهم مرتبه دعا متناسب با نیازهای خود	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	۵+۳	تدبر در ساختار دعا	
برنامه‌ریزی برای تقویت توحید به صورت پیوسته کمک از دعا برای عملیات	توان دریافت حقایق توحیدی از دعاها و تقویت توکل و ایمان به خدا و توان جلب نصرت او در عملیات به واسطه دعاهای توحیدی	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	۱۲+۲	تدبر در دعا با محوریت توحید	تکبیر ۲ ۵۴ هفته
قوت یافتن توان برای عملیات و باز کردن گره‌های عملیات توسط دعای تسبیحی	به دست آوردن راهکاری تقویت طهارت و علم برای ایجاد حرکت‌های پرشتاب در عملیات‌های جاری	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	۸+۲	تسبیح در نظام‌سازی توحید	
بیشتر شدن جلوه حسن برنامه‌های عملیات	به دست آوردن راهکاری محسن شدن برای پر برکت شدن و پر جلوه حسن شدن در عملیات‌های جاری	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	۸+۲	حمد در نظام‌سازی توحید	
کمک از دعا برای ارتقای اخلاص در عملیات و ایجاد مشارکت بیشتر در همه ابعاد	به دست آوردن راهکاری تقویت ایمان و اخلاص برای داشتن حرکت‌های عملیات‌های مقبول درگاه خداوند	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	۸+۲	تهلیل در نظام‌سازی توحید	
ارتقای اهداف و برنامه‌های عملیات و کمک از دعای	به دست آوردن راهکاری تقویت ارتقای بهره و توان	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات	۸+۲	تکبیر در نظام‌سازی توحید	

		انتخابی	عملیات‌های جاری	خاصی برای ارتقای عملیات
تکمیل ۳ هفته ۶۴	تدبیر در دعا با محوریت خودشناسی	۱۲+۲	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	شناخت نقاط ضعف فردی و اجتماعی خود در عملیات‌ها و برطرف کردن فوری آنها
	استعاده در نظام‌سازی خودشناسی	۸+۲	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	یادگیری تدبیر و دوری و فرار از موقعیت‌های خطر و آموزش ارتقای امنیت عملیات از جوانب مختلف
	استغفار در نظام‌سازی خودشناسی	۸+۲	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	یادگیری تدبیر برای مواجه شدن با مشکلات و آسیب‌ها بدون به مشکل افتادن و آسیب دیدن
	سؤال در نظام‌سازی خودشناسی	۸+۲	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	یادگیری تدبیر برای مسلح کردن خود برای ارتقای استقامت و شدت و نفوذ برای انجام، اتمام و تکمیل عملیات
	تدبیر در دعا با محریب ولایت	۱۲+۲	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	اتصال به منبع پر فیض ولایت و بهره‌گیری از توان رسول و امام در عملیات
تکمیل ۴ هفته ۳۴	صلوات در نظام‌سازی ولایت	۸+۲	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	یافتن راهکارهای بهره‌مندی از عنایت و فیض رسول و امام به صورت خاص و پر روزی کردن عملیات برای خود و دیگران و به بقا رساندن نتایج آن
	سلام در نظام‌سازی ولایت	۸+۲	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	یافتن راهکارهایی برای ارتقای ظرفیت خود برای استمرار عملیات و آغاز عملیات‌های دیگر و بالا بردن سلامت خود و عملیات
				به ثبت رساندن کمال‌های عملیات و ایجاد شبکه برای گسترش آن با وصیت به افراد مستعد